

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheer

ALGEMEEN

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is een wettelijk verplichte (BBV) paragraaf. De paragraaf geeft inzicht in het weerstandsvermogen door de beschikbare weerstandscapaciteit af te zetten tegen de, o.b.v. de geïnventariseerde risico's berekende, benodigde weerstandscapaciteit. Per 2016 behoren ook een vijftal kengetallen tot de verplichte onderdelen van deze paragraaf. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële weerbaarheid van de gemeente.

WEERSTANDSVERMOGEN EN WEERSTANDSCAPACITEIT

Op basis van het beschikbare en benodigde weerstandsvermogen komt de weerstandsratio uit op;

Weerstandsvermogen	Prognose 2020	
	1-jan	31-dec
Exclusief stille reserves	2,07	2,17
Inclusief stille reserves	4,99	4,66

Het weerstandsvermogen wordt weergegeven in een kengetal, namelijk de verhouding tussen de (direct) beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit.

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Beschikbare weerstandscapaciteit

Met de direct beschikbare weerstandscapaciteit worden de middelen en mogelijkheden bedoeld waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. In onderstaande tabel is de beschikbare weerstandscapaciteit weergegeven.

Beschikbare weerstandscapaciteit	Prognose 2020	
	1-jan	31-dec
Algemene reserve per 31 december 2019	€ 8.272.000	
Verwacht resultaat 2020 Exploitatie		€ 422.000
Totaal	€ 8.272.000	€ 8.694.000

Benodigde weerstandscapaciteit

Onder *benodigde weerstandscapaciteit* verstaan we alle risico's waarvoor nog geen maatregelen zijn getroffen, die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Tot het treffen van dergelijke maatregelen behoren onder andere het instellen van voorzieningen, het afdekken van risicogebieden met verzekeringen dan wel andere risico-beperkende acties.

In onderstaande tabel is de benodigde weerstandscapaciteit weergegeven.

Benodigde weerstandscapaciteit	Prognose 2020	
	1-jan	31-dec
Reservering voor risico's van toekomstige exploitatietekorten	€ 1.800.000	€ 1.800.000
Reservering voor vermogensrisico's (zie tabel risico-inventarisatie)	€ 2.199.900	€ 2.199.900
Totaal	€ 3.999.900	€ 3.999.900

Stille reserves

Van stille reserves is sprake als activa onder de opbrengstwaarde of tegen nul zijn gewaardeerd maar direct verkoopbaar zijn als men dat zou willen (ministerie Binnenlandse Zaken 2003). Bij verkoop van deze bezittingen ontstaat winst die eenmalig vrij inzetbaar is dan wel via de exploitatie wordt toegevoegd aan het eigen vermogen.

Voor de berekening van de weerstandscapaciteit inclusief stille reserves merken we de volgende objecten aan als stille reserve:

Object	WOZ-waarde 2019
Gemeentehuis, Kerkplein 6, Malden	€ 3.260.000
Gemeentelijke werkplaats, Ambachtsweg 10, Malden	€ 414.000
Parkeergarage Maldensteijn, Kerkplein 8a	€ 390.000
Pachtgronden*	€ 3.300.000
Natuurgronden**	€ 2.600.000
Totaal	€ 9.964.000

* Per 31 december 2018 beschikt de gemeente nog over 55 ha pachtgronden. De belastingdienst heeft voor de waardering van pachtgronden voor box 3 de prijs per ha voor 2016 voor Oostelijke Betuwe en Nijmegen bepaald op € 64.000 per ha. In 2016 zijn op basis van taxatie pachtpercelen verkocht voor € 55.000 per ha. We hebben de gemiddelde waarde afgerond op € 60.000 per ha.

** De gemeente bezit 204 ha bosgrond met een geschatte waarde van € 2,6 miljoen.

Conclusies m.b.t. weerstandsvermogen

Om te kunnen beoordelen in welke mate de gemeente in staat is om de risico's te dekken wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel opgesteld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement. Hieruit blijkt dat de gemeente Heumen een ruim voldoende weerstandsvermogen heeft.

<i>Waarderingstabel weerstandsvermogen</i> Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Risicomanagement en risicobeleid

Net als iedere andere organisatie, heeft onze gemeente in haar taakuitvoering te maken met onzekerheden die kunnen leiden tot financiële nadelen. Het is van belang dat deze risico's worden onderkend en voortdurend in relatie kunnen worden gebracht tot de beschikbare weerstandscapaciteit.

In de raadsvergadering van mei 2011 is de nota risicomanagement 2010/2011 vastgesteld. In deze nota zijn de kaders en begrippen voor het risicomanagement gedefinieerd. In de nota is vastgelegd dat jaarlijks in de paragraaf weerstandsvermogen de risico's worden geïnventariseerd en vastgelegd. Medio augustus 2019 heeft een inventarisatie plaatsgevonden van de risico's t.b.v. de programmabegroting 2020.

De belangrijkste risico's zijn;

- Overschrijdingen exploitatiebudgetten
- Onvoorziene risico's grondexploitaties
- Borg- en garantstellingen voor derde partijen
- Onvoorziene mutaties algemene uitkering
- Open einde-regelingen
- Grote projecten
- (exploitatie) tekorten Verbonden partijen

Voor een uitgebreid overzicht van alle berekende risico's verwijzen we naar bijlage 7.

KENGETALLEN FINANCIËLE POSITIE VAN DE GEMEENTE HEUMEN

De uitkomsten voor de gemeente Heumen.

In de onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de vijf kengetallen voor de gemeente Heumen weergegeven in de kolommen 1 t/m 6. Kolom 7 geeft de gemiddelden van de Gelderse gemeenten weer. In de kolommen 8 t/m 10 zijn de waarden van de kengetallen ingedeeld in 3 categorieën. Deze categorieën sluiten aan bij de landelijk vastgestelde signaleringswaarden. Categorie A is het minst risicovol, categorie C het meest.

We concluderen dat de financiële positie voor onze gemeente als weinig risicovol kan worden gekwalificeerd, met uitzondering van de belastingcapaciteit (voor dit kengetal vallen we onder categorie C). Op de andere kengetallen bevinden we ons in categorie A en voor de solvabiliteitsratio in categorie B zonder de stille reserves (vergelijking van de kolommen 1,2 en 3 met de percentages in de kolommen 5,6 en 7). Met de stille reserves vallen we ook op het onderdeel solvabiliteit in categorie A en scoren we volgens de richtlijnen in het kader van het uitvoeringsprogramma Interbestuurlijk toezicht 2016-2019 in de categorie voldoende¹ (groen) . De waardering "voldoende" is de hoogst mogelijke waardering.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kengetallen	Rek. 2018	Begr 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr 2022	Begr 2023	Geld Gem	Cat. A	Cat. B	Cat. C
Netto schuldquote	33 %	55%	43%	40%	37%	33%	65%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	5 %	22%	18%	16%	14%	10%	53%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	36%	35%	27%	27%	27%	27%	33%	>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte	2,6%	1,6%	0,2%	0,4%	0,0%	0,5%	0,6%	Begr en MJR > 0%	Begr of MJR > 0 %	Begr en MJR < 0 %
Grondexploitatie	6,5%	1,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	18%	<20%	20-35%	>35%
Belastingcapaciteit	115%	112%	114%	114%	114%	114%	99%	<95%	95-105%	>105%

¹ De beoordeling Groen (voldoende) wordt toegekend wanneer vier kengetallen zitten in categorie A, met daarbij kengetal structurele exploitatieruimte begroting en meerjarenraming